

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Aplinkosaugos seminaras	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Jonas Volungevičius Kitas (-i): dr. Giedrė Kurmilavičienė	VU ChGF, Geomokslų institutas, Geografijos ir kraštotvarkos katedra Adresas: M. K. Čiurlionio g. 21/27, LT-03101, Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Privalomasis

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Auditorinė	Rudens semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): Nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
10	263	96	167

Dalyko (modulio) tikslas
<i>Aplinkosaugos pagrindų</i> dalyko tikslas išugdyti šias kompetencijas: a) studentų bendrąjį ir profesinį sąmoningumą, b) profesionalias aplinkosaugos nuostatas, c) bendrą aplinkosaugos sistemos supratimą, d) aplinkosaugos vietos bendroje visuomenės ūkinės veiklos sistemoje supratimą.

Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
- Gebės analizuoti aplinkosauginės tematikos mokslinių tyrimų medžiagą, naudotis aplinkos komponentų monitoringo duomenų bazėmis, interpretuoti, apibendrinti gautus duomenis, formuluoti paaiškinimus, teikti aplinkosauginės rekomendacijas.	Informacijos rinkimas seminarams, temos pristatymas seminare	Pranešimas seminare, dalyvavimas seminaruose su papildymais ir pasisakymais;
- Gebės vertinti visuomenės ir gamtos sąveiką, vykstančius pokyčius taikydami ekologinio humanizmo ir tvarumo principus bei aukštus geoetikos standartus.		Kaupiamasis balas - darbas seminarų metu: aplinkosauginių problemų identifikavimas, pristatymas, faktinių situacijų analizė, vertinimas, galimų sprendimo būdų, veiksmų programų pateikimas, diskusija, praktinių užduočių atlikimas.
- Gebės naudotis teisės aktais ir kitais dokumentais sprendžiant aplinkosauginės situacijas.	Probleminis dėstymas, demonstravimas, grupės diskusija,	Egzaminas
- Susipažins su kraštovaizdžio ir jo komponentų stebėsenos		

sistemą ir prognozavimo metodais.	informacijos paieška, pranešimo rengimas ir pristatymas	
- Gebės atlikti erdvinių procesų ekspertizę, ištraukti, į gamtotvarkos, socialinio bei ekonominio vystymo projektus, atlikti poveikio aplinkai vertinimą.		

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
Doc. dr. Jonas Volungevičius (2 kreditai)	9		7					39	
Įvadas. Dalyko specifika ir literatūros ypatumai	1								
1. Aplinkosaugos samprata									
1.1. Aplinkos samprata Pagrindiniai terminai. Aplinkos termino raida. Aplinkos vieta visuomenės vystymesi. Gamtinės aplinkos reikšmė žmogui. Gamtinės aplinkos universalumo samprata. Socialinės ir kultūrinės aplinkos samprata.	2		1					7	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema
1.2. Aplinkosaugos samprata Aplinkosaugos apibrėžimas. Aplinkosaugos atsiradimo prielaidos. Aplinkosaugos sampratos raida. Aplinkosaugos raidos bruožai ir perspektyvos.	1		1					8	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema
1.3. Etikos vaidmuo aplinkosaugoje Etikos samprata ir objektas. Etikos raidos kryptys. Dorovės ir moralės esmė. Etikos vieta aplinkosaugoje. Bioetikos samprata ir objektas. Ekologinės etikos samprata ir objektas. Žemės etikos samprata ir objektas. Gilioji etika. Profesinės dorovės objektas ir vaidmuo aplinkosaugoje.	2		1					8	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema. Diskusija
1.4. Gamtonaudos samprata. Gamtonaudos samprata etikos ir ekonominių modelių kontekste. Gamtos išteklių naudojimo etiniai klausimai ir nuostatos. Gamtonaudos ypatumai bioetikos ir ekologinės etikos kontekste. Gamtonaudos ir ekologinio sąmoningumo raidos ypatumai. Ekologinės sąmonės ugdymas šiuolaikinėje visuomenėje.	2		2					8	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema. Diskusija
1.5. aplinkosauga ir tvarus teritorijų vystymas: Tvaraus vystymo samprata. Tvaraus vystymo termino problema. Tvaraus vystymosi kriterijai. Tvaraus vystymosi	1		2					8	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema. Diskusija

įgyvendinimo prielaidos. Tvaraus vystymosi principų aplinkosaugoje įgyvendinimo teritoriniai ypatumai								
dr. Giedrė Kurmilavičienė (8 kreditai)	38		42					128
2. Aplinkos apsaugos organizavimas								
2.1. Kokybinė aplinkosauga Kokybinės aplinkosaugos samprata. Aplinkosaugos problemos samprata. Aplinkosaugos problemų atsiradimo prielaidos. Aplinkosaugos problemų apžvalga. Aplinkosaugos problemų sprendimo būdai: teisiniai, ekonominiai, socialiniai, edukaciniai. Aplinkos apsaugos priemonių integravimo į gamybą teisiniai (reikalavimai, reglamentai), ir ekonominiai (baudos, žalos atlyginimas) aspektai. Aplinkos taršos mažinimo galimybės, būdai ir priemonės. Aplinkosaugos problemų sprendimo etiniai klausimai.	2		1				3	8
2.2. Teritorinė aplinkosauga 2.2.1. Teritorijų erdvinį aplinkosauginį vystymą determinuojantys veiksniai ((aplinkos gamtinis potencialas, reprodukcinis pajėgumas, vizualinis atsparumas, antropogeninio spaudimo įtampa).	2		1				3	8
2.2.2. Teritorijų aplinkosauginis projektavimas (kompleksinės aplinkos apsaugos schemos ir programos, teritorijų bendrieji planai, kraštovaizdžio politika, Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas) Saugomos teritorijų tinklo ir kraštovaizdžio apsaugos plėtra ir perspektyvos.	1		1				3	
2.3. Lietuvos aplinkosaugos problemos 2.3.1. Institucinės Aplinkosaugos politikos įgyvendinimo problemos. Aplinkos kokybės ir kraštovarkinės problemos. Probleminiai kraštovaizdžio arealai.	2		1				3	8
2.3.2. Aplinkosauginių konfliktų rūšys bei jų teritorinis pasiskirstymas. Spręstinių aplinkosaugos problemų sprendimų prioritetai atskiruose regionuose.	2		1				3	
2.4. Aplinkos monitoringas 2.4.1. Aplinkos monitoringo struktūra ir objektai. Aplinkos monitoringo tikslas, pagrindiniai uždaviniai ir principai. Aplinkos stebėsenos raida ir perspektyvos.	2		1				3	8
2.4.2. Atskirų aplinkos komponentų stebėsenos struktūra, stebimi rodikliai, problemos ir perspektyvos.	2		1				3	
2.5. Poveikio aplinkai vertinimas 2.5.1. Poveikio aplinkai vertinimo (PAV), planuojamos ūkinės veiklos (PŪV) ir atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo	2		1				3	8

samprata, objektas, vertinimo proceso dalyviai ir jų funkcijos.									
Planuojamos ūkinės veiklos rūšys, kurių poveikis aplinkai privalo būti vertinamas ir veiklos rūšys, kurioms turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo.									
2.5.2..Poveikio rūšių samprata (tiesioginis, netiesioginis, kaupiamasis). Galimo poveikio identifikavimas, prognozavimas, analizavimas bei reikšmingumo nustatymas. Poveikio reikšmingumo nustatymui taikomi kriterijai bei daugiakriterinė analizė. Rizikos analizė PAV procesas ir ataskaitos struktūra.	2		1				3		literatūros analizė, papildymai paskaitų tema. Diskusija
2.5.3. Strateginis planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimas (SPAV). Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo objektas. Privalomo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo atvejai. SPAV teisės aktų taikymo išimtys dėl SPAV atlikimo. Atranka SPAV (planų ir programų strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui atlikti).	2		1				3	8	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema. Diskusija
2.5.4. SPAV vertinimo apimtys nustatymas, vertinimo ataskaitos rengimas bei jos sudėtis. Planų ar programų įgyvendinimo pasekmių aplinkai nustatymo ir įvertinimo metodai. Plano ar programos įgyvendinimo pasekmių aplinkai monitoringo metmenys ir vykdymas.	2		1				3		literatūros analizė, papildymai paskaitų tema. Diskusija
3. Aplinkos apsaugos teisė									
3.1. Teisės, aplinkos apsaugos teisės samprata: Teisės lygmenys. Teisės sampratos. Teisės principai. Aplinkos apsaugos teisės samprata. Aplinkos apsaugos teisės principai.	1		2				3	4	Literatūros analizė, informacijos paieška, faktinių situacijų analizė
3.2. Tarptautinė aplinkos apsaugos teisė: Tarptautinės aplinkosaugos politikos ir teisės raida. Jos objektas ir subjektai. Tarptautinės teisėtvarkos funkcijos. Teisės šaltiniai. Teisės pagrindai ir principai.	1		2				3	4	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema, diskusija
3.3. Europos Sąjungos aplinkos apsaugos teisė: ES teisės raida. Pagrindiniai ES teisės bruožai, šaltiniai ir teisės aktai.	1		2				3	6	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema, diskusija
3.4. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos teisė: Lietuvos teisės raida. Lietuvos teisės aktų sistema. Pagrindiniai teisės aktai – Aplinkos apsaugos įstatymas.	1		2				3	8	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema, aplinkos apsaugos problemų identifikavimas, diskusija
3.5. Aplinkos oro apsaugos teisinis reglamentavimas:	1		2				3	6	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema; aplinkosauginių

Atmosferos tarša. Ozono sluoksnio apsauga. Kioto protokolas. Teisinės atmosferos apsaugos priemonės. Mobilūs taršos šaltiniai. Aplinkos oro apsaugos įstatymas								problemų identifikavimas, diskusija seminare	
3.6. Požeminio, paviršinio vandens teisinis reglamentavimas: Vandens naudojimas ir tarša. Jūrų tarša. Vandens apsauga Lietuvoje. Vandens įstatymas. Geriamojo vandens įstatymas.	1		4				5	7	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema; aplinkosauginių problemų identifikavimas, diskusija seminare
3.7. Žemės gelmių, žemės, dirvožemio teisinis reglamentavimas: Žemės gelmių išteklių naudojimas ir apsauga. Dirvožemio naudojimas ir apsauga. Žemės įstatymas. Žemės gelmių įstatymas.	2		2				4	8	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema; aplinkosauginių problemų identifikavimas, diskusija seminare. Išvykstamoji paskaita.
3.8. Atliekų tvarkymo teisinis reglamentavimas: Atliekos ir jų tvarkymas. Pakuotės ir pakuočių atliekos. Atliekų tvarkymo įstatymas. Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymas.	2		2				4	8	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema; aplinkosauginių problemų identifikavimas, diskusija seminare
3.9. Augalijos teisinis reglamentavimas: Miškų politikos bruožai. Teisinės miškų politikos problemos. Miškų politikos kryptys. Išteklių naudojimas ir apsauga. Invaizinės rūšys ir jų valdymas. Miškų įstatymas. Laukinių augalų ir grybų įstatymas.	2		2				4	5	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema; aplinkosauginių problemų identifikavimas, diskusija seminare
3.10. Gyvūnijos teisinis reglamentavimas: Laukinės gyvūnijos išteklių naudojimas ir apsauga. Laukinės gūvūnijos įstatymas. Medžioklės įstatymas. Mėgėjų žvejybos įstatymas.	1		2				3	5	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema; aplinkosauginių problemų identifikavimas, diskusija seminare
3.11. Saugomų teritorijų teisinis reglamentavimas: Natura 2000. Raudonoji knyga. Saugomų teritorijų įstatymas.	1		3				4	5	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema; aplinkosauginių problemų identifikavimas, diskusija seminare
3.12. Kraštovaizdžio, biologinės įvairovės teisinis reglamentavimas: Biologinės įvairovės konvencija. Kraštovaizdžio politikos kryptys. Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas. Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo veiksmų planas.	1		5				6	5	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema; aplinkosauginių problemų identifikavimas, diskusija seminare
3.13. Teisinė atsakomybė už aplinkos apsaugos teisės pažeidimus: Aplinkosaugos teisės pažeidimų klasifikavimas. Teisinių atsakomybių rūšys. Aplinkos apsaugos valstybinė kontrolė. Administracinių nusižengimų kodeksas.	1		2				3	4	literatūros analizė, papildymai paskaitų tema; aplinkosauginių problemų identifikavimas, diskusija seminare
Atsiskaitymas už seminarus apibendrinantį praktinį darbą								5	Atsiskaitymas už seminarus.
Egzaminas								4	Atsiskaitymas už kursą

Viso:	47	49	96	167
-------	----	----	----	-----

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Galutinis vertinimas – kaupiamasis balas už visas tris kurso dalis.	40%+60%		Jei sukauptas balas studentą tenkina, jis tampa galutiniu egzamino pažymiu. Jei studentas nori balą pasitaisyti, jis turi galimybę papildomai atlikti egzamino užduotį, kurios vertinimas yra pridedamas prie kaupiamąjo pažymio.
Doc. dr. Jonas Volungevičius Teminis pranešimas seminare Rekomenduojama lankyti konsultacijas.	40%	Semestro metu	Atliekama probleminės aplinkosauginės situacijos analizė aplinkosauginės etikos, interesų grupių, aplinkos apsaugos organizavimo, įgyvendinimo ir teisiniame kontekste. Išanalizuota situacija pateikiama *.ppt formate kaip trumpas 5-10min. pranešimas. Pasirinktomis temos pranešimas vertinamas 10 balų sistemoje. Vertinami šie pranešimo elementai: <ul style="list-style-type: none"> - Temos aktualizavimas ir objekto glaustas pristatymas (iki 2 balų) - Objekto problemiško atskleidimas (iki 2 balų) - Problemų analizės kompleksiskumas (iki 3 balų) - pranešimo pristatymas ir apiforminimas (iki 3 balų)
dr. Giedrė Kurmilavičienė *Aktyvumas seminarų metu * Dalyvavimas seminaruose ir dėstytojos nurodytų užduočių atlikimas privalomas visiems studentams.	60 %	Semestro metu	Studento sukaupto balo (10 balų sistemoje) konkretų dydį lemia: <ul style="list-style-type: none"> - Aktyvumas, rezultatyvus dalyvavimas diskusijose, identifikuotų aplinkosauginių problemų esmės pristatymas, jų sprendimo būdų siūlymas, turiningų kritinių pastabų teikimas, kitų diskusijos dalyvių pasisakymų komentavimas, papildymas atsakymai į pateiktus klausimus, teisingas praktinių užduočių atlikimas (iki 5 balų). - Atsiskaitymas pristatant parengtą poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą, pagal paskaitų metu pristatytus reikalavimus. Parengta ataskaita pateikiama ms.word formatu, o ataskaitos pristatymas ppt formate kaip trumpas 5-10min. pranešimas (iki 5 balų). Ataskaitos vertinimo kriterijai: <ul style="list-style-type: none"> - Išlaikyta nustatyta ataskaitos struktūra (iki 2 balų) - Pranešimo pristatymas ir apiforminimas (iki 1 balo)
Papildoma egzamino užduotis	30%	Žiemos sesija	<i>Egzamino metu studentas nagrinėja jam pateiktą probleminę aplinkosauginę situaciją kompleksiskai išryškindamas joje ideologines, interesų grupių sankirtas. Taip pat pateikia argumentus, kaip šios situacijos sprendimą lemia aplinkosaugos organizacinė ir įgyvendinimo struktūra, teisinis aplinkos apsaugos reglamentavimas.</i> Vertinama 10 balų sistemoje. Žinių ir gebėjimų vertinimo kriterijai: 9-10 – Puikios arba labai geros žinios ir gebėjimai. Sugebama vertinti ir taikyti žinias.

			<p>8 – geros žinios ir gebėjimai, gali būti neesminių klaidų. Sugebama apibendrinti.</p> <p>7 – Vidutinės žinios ir gebėjimai, yra klaidų. Sugebama analizuoti.</p> <p>6 – Žinios ir gebėjimai nesiekia vidutinių, yra esminių klaidų. Sugebama suprasti.</p> <p>5 – Žinios ir gebėjimai dar tenkina minimalius reikalavimus, daug klaidų. Suprantama tik iš dalies.</p> <p>1-4 – Netenkinami minimalūs reikalavimai.</p>
--	--	--	---

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Kalenda Č.	2007	Ekologinė etika. Mokomoji knyga		Vilnius
Baškytė R., Bezaras V., Kavaliauskas P.	2006	Lietuvos saugomos teritorijos		Vilnius
	2008	Aplinkos politika ir valdymas		Vilnius
Čiegis R.	2009	Gamtos išteklių ir aplinkos ekonomika. Vadovėlis		Klaipėda
Tarptautiniai, Europos Sąjungos, nacionaliniai teisės aktai, susiję su aplinkos apsauga				www.e-tar.lt www.am.lt http://epaslaugos.am.lt
Venckus Z.	2015	Aplinkos apsaugos teisė		Vilnius:Litera
Papildoma literatūra				
Kalenda Č.	2000	Ekologinė etika: ištakos ir dabartis		Vilnius
Kavaliauskas P., Baškytė R.	2007	Aplinkosaugos samprata ir strategija.		Vilnius
Cironkaitė S., Volungevičius J.	2009	Lietuvos politinių partijų analizė aplinkosaugos kontekste. Geografija	T.45. Nr. 2. P. 102 – 110	Vilnius
	2001	Europos Sąjungos aplinkos apsaugos Politika		Vilnius
	2008	Aplinkosaugininko rengimo standartas		Vilnius
Europos aplinkos agentūra	2010	Europos aplinka. Būklė ir raidos perspektyvos 2010 m. Apibendrinimas		
	2007	Globali aplinkos kaita		Vilnius
Kavaliauskas P.	2007	Kraštovaizdis: sampratos vingiai ir aktualijos. Aplinkos apsauga		Vilnius

	2006	Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo vadovas		Vilnius
	2003	Nacionalinė darnaus vystymosi strategija		Vilnius
	2006 - 2010	Darnaus vystymosi rodikliai		Vilnius
	2002	Johanesburgo darnaus vystymosi deklaracija		Johanesburgas
	1997	Jungtinių Tautų Bendrosios klimato kaitos konvencija		Kiotas.
	2001	Rio deklaracija. Darbotvarkė 21.		Vilnius
Prapiestienė R.	2012	Baudžiamoji teisė aplinkos apsaugoje. Nepriklausomos Lietuvos Teisė: praeitis, dabartis ir ateitis.		Vilnius
Pranas Mierauskas	2017	Aplinkosauga: šiuolaikiniai valdymo iššūkiai		Vilnius
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija	2019	Poveikio aplinkai vertinimo ir atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procesų aiškinamasis vadovas		Vilnius
	2015	Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas. Sprendiniai ir rekomendacijos		Vilnius
Margarita Jankauskaitė	2004	Kraštovaizdžio ekologinių (geoekologinių) tyrimų metodologiniai pagrindai. Mokomoji knyga		Vilnius